



Sopot, 4 grudnia 2024 r.

dr hab. Maria Jastrzębska, prof. PG  
Katedra Finansów  
Wydział Zarządzania i Ekonomii  
Politechnika Gdańska

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Jarosława Białka  
pt. „Koncepcja rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego jako formy finansowania  
inwestycji jednostek samorządu terytorialnego w Polsce” napisanej pod kierunkiem  
dr hab. Anny Zamojskiej, prof. UG i promotora pomocniczego dr Sebastiana Susmarskiego

### **Podstawa prawna sporządzenia recenzji**

Recenzja została sporządzona w związku z powołaniem mnie przez Radę Dyscypliny Ekonomia i finanse Uniwersytetu Gdańskiego do pełnienia funkcji recenzenta w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora mgr Jarosławowi Białkowi (podstawa prawna ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki, Dz. U. 2017, poz. 1789 z późn. zm. w związku z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, Dz. U. 2018, poz. 1669 późn. zm.).

### **Ocena przedmiotu badań (tematu rozprawy)**

Partnerstwo publiczno-prywatne (PPP) jako model współpracy sektora publicznego i sektora prywatnego w celu realizacji projektów inwestycyjnych oraz forma finansowania inwestycji publicznych, w tym inwestycji samorządowych, zyskuje na znaczeniu w wielu krajach. Warto więc podejmować badania naukowe w tym zakresie, a szczególnie zidentyfikować przyczyny niewielkiego zainteresowania jednostek samorządu terytorialnego (JST) tą formułą realizacji inwestycji w Polsce oraz sformułować rekomendacje działań służących zwiększeniu ich zainteresowania w tym zakresie.

Przedmiotem badań recenzowanej rozprawy jest partnerstwo publiczno-prywatne jako forma finansowania inwestycji jednostek samorządu terytorialnego w Polsce. Autor słusznie zwraca uwagę na niewystarczające wykorzystanie PPP w finansowaniu inwestycji realizowanych przez JST w naszym kraju. Stwierdza również, że w literaturze przedmiotu brakuje pogłębionej analizy zrealizowanych umów PPP, szczególnie w zakresie występujących

rodzajów ryzyka oraz niewystarczające jest omówienie przyczyn rozpoczętych, ale niezrealizowanych umów PPP. Taki stan rzeczy skłonił Autora do zaproponowania zarysu koncepcji rozwoju PPP jako formy finansowania inwestycji samorządowych w Polsce służącej zwiększeniu wykorzystania PPP w realizacji tych inwestycji.

We wstępie recenzowanej rozprawy Autor pisze, że „można sformułować problem badawczy, który głosi, że wobec rosnącego nieproporcjonalnie do potrzeb potencjału inwestycyjnego samorządu terytorialnego konieczne jest poszukiwanie alternatywnych źródeł finansowania, a jednym z rozwiązań może być partnerstwo publiczno-prywatne (PPP), tym bardziej że skala wykorzystania PPP jest niewielka w odniesieniu do zainteresowania” (s. 12-13). Oceniając sformułowanie problemu badawczego należy stwierdzić, że nie jest ono precyzyjne pod względem jasności wyводу, jak i stylu pisania Autora. Po pierwsze problem badawczy to nie osoba, a więc problem badawczy nie może coś głosić, lecz problem badawczy na czymś polega, czegoś dotyczy. Po drugie trudno zrozumieć sformułowanie Autora – „rosnący nieproporcjonalnie do potrzeb potencjał inwestycyjny samorządu terytorialnego”. Autor używa terminu potencjał inwestycyjny, ale nie wyjaśnia co przez to rozumie i od czego ten potencjał zależy. Ponadto mówi o potencjale inwestycyjnym samorządu terytorialnego, a przecież podmiotem badania, zgodnie z tematem rozprawy, są jednostki samorządu terytorialnego, a nie samorząd terytorialny. Nie wskazuje też o jakie potrzeby JST chodzi oraz nie wyjaśnia takich terminów jak: inwestycje JST, potrzeby inwestycyjne JST, wydatki inwestycyjne JST, przy czym terminy te stosuje zamiennie.

Reasumując, uważam, że problem badawczy został właściwie wybrany, jest ważny i aktualny oraz istotny ze względu na swoje implikacje teoretyczne i praktyczne.

### **Ocena sformułowania celów rozprawy i hipotez badawczych**

Jednym z podstawowych kryteriów oceny rozprawy naukowej jest spójność w określeniu jej tematu, celu głównego i hipotezy głównej.

Głównym celem recenzowanej rozprawy jest „opracowanie zarysu koncepcji rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego w JST w Polsce”. Takie sformułowanie celu głównego recenzowanej rozprawy jest wprawdzie powiązane z jej tematem, ale zauważyć można pewien dysonans, gdyż w temacie pracy mowa jest o koncepcji rozwoju PPP w Polsce, a w celu rozprawy o opracowaniu zarysu tej koncepcji. Autor na s. 13 wyjaśnia, co rozumie przez zarys tej koncepcji – „propozycja rekomendacji działań mających służyć ulepszeniu i rozszerzeniu możliwości wykorzystania potencjału partnerstwa publiczno-prywatnego dla rozwoju gospodarczego realizowanego przez jednostki samorządu terytorialnego”. Autor ma

świadomość, że „tak sformułowany zarys koncepcji rozwoju nie stanowi kompleksowego systemu rozwiązań służących organizacji i wdrożeniu projektów PPP w samorządzie terytorialnym”. Ponadto stwierdza, że „W zamyśle autora jest to rekonesans badawczy, którego wyniki mogą stanowić przyczynek do dalszych badań nad opracowaniem wyżej wspomnianych całościowych rozwiązań”. Należy zwrócić uwagę, że nieprecyzyjne sformułowania Autora - „ulepszanie i rozszerzanie możliwości...”, „kompleksowy system rozwiązań...”, „rekonesans badawczy...”, „całościowe rozwiązania...” utrudniają ocenę realizacji celu badawczego.

Autor określił również sześć celów szczegółowych,

1. krytyczny przegląd teorii rozwoju gospodarczego dla określenia roli inwestycji samorządowych,
2. charakterystyka specyfiki inwestycji w jednostkach samorządu terytorialnego,
3. zbadanie zdolności jednostek samorządu terytorialnego do realizacji zadań inwestycyjnych,
4. określenie wartości inwestycji samorządowych zrealizowanych w formule PPP w stosunku do wydatków inwestycyjnych ogółem jednostek samorządu terytorialnego w Polsce w latach 2007–2023,
5. identyfikacja cech projektów inwestycyjnych zrealizowanych w formule PPP przez jednostki samorządu terytorialnego w Polsce w latach 2009–2023,
6. sformułowanie rekomendacji działań służących zwiększeniu wykorzystania partnerstwa publiczno-prywatnego w finansowaniu inwestycji jednostek samorządowych w Polsce.

Reasumując, sformułowania przedmiotu badań (tematu) oraz celu głównego i celów szczegółowych są spójne. Autor zrealizował cel główny rozprawy, opracowując zarys koncepcji rozwoju PPP w JST, a konkretnie podejmując próbę sformułowania rekomendacji służących zwiększeniu wykorzystania PPP przez JST na etapie przedrealizacyjnym i etapie eksploatacji inwestycji samorządowych. Ponadto zrealizował sformułowane cele szczegółowe w następujących po sobie częściach rozprawy, prowadząc badania teoretyczne i empiryczne.

Dla oceny rozprawy doktorskiej kluczowe znaczenie ma jej teza, albowiem wysiłek wkładany w jej przygotowanie winien zmierzać w kierunku udowodnienia postawionej tezy lub weryfikacji trafności sformułowanej hipotezy badawczej, czy też hipotez badawczych. Sformułowanie hipotezy powinno być precyzyjne i zawierać konkretne założenie (pytanie badawcze), które Autor weryfikuje (poszukuje odpowiedzi na zadane pytanie).

Autor nie sformułował hipotezy głównej, która korespondowałaby z celem głównym rozprawy oraz nie sformułował hipotez pomocniczych, które korespondowałyby z celami szczegółowymi (celami pomocniczymi). Sformułował natomiast trzy pytania badawcze i dwie hipotezy. Powstaje jednak pytanie czy potrzebne było formułowanie pytań badawczych oraz

hipotez badawczych. Lepiej było pozostać przy sformułowanych pytaniach badawczych, które lepiej korespondują ze strukturą i zawartością recenzowanej rozprawy.

Autor sformułował trzy cele badawcze:

1. od czego zależy zdolność JST do realizacji zadań inwestycyjnych?
2. jakie są bariery wykorzystania PPP przez JST w Polsce?
3. czy istnieją zbiory cech inwestycji samorządowych realizowanych w formule PPP specyficznych dla poszczególnych typów jednostek samorządowych?

Autor sformułował dwie hipotezy badawcze i podjął próbę ich weryfikacji w poszczególnych częściach rozprawy, prowadząc badania teoretyczne i empiryczne z zastosowaniem wybranych metod badawczych. Sformułowane hipotezy badawcze korespondują z przeprowadzonymi badaniami w zakresie wydatków inwestycyjnych JST i ich sytuacji finansowej (warunkującej zdolność do realizacji inwestycji samorządowych) oraz z analizą umów PPP na podstawie dostępnej bazy danych.

W pierwszej hipotezie badawczej Autor założył, że „W zależności od typu JST można zaproponować różne zestawy cech inwestycji, które zwiększają szansę wykorzystania partnerstwa publiczno-prywatnego w realizacji inwestycji sektora samorządowego w Polsce”. W celu weryfikacji tej hipotezy wykorzystał narzędzia statystyczne, a konkretnie analizę korespondencji, za pomocą której potwierdził występowanie różnych zestawów cech inwestycji zależnie od typu JST, które zwiększają szanse wykorzystania PPP w realizacji inwestycji samorządowych.

W drugiej hipotezie badawczej Autor założył, że „Analogicznie jak w krajach o wysoko rozwiniętym poziomie PPP, także w Polsce możliwe jest zwiększenie udziału stosowania umów PPP w realizacji inwestycji JST”. Do jej weryfikacji wykorzystał analizę porównawczą dostępnej literatury przedmiotu, testy statystyczne porównujące w różnych okresach wskaźniki opisujące zakres działalności inwestycyjnej JST i potwierdził, że w Polsce możliwe jest zwiększenie udziału stosowania umów PPP w realizacji inwestycji JST”.

Reasumując, stwierdzam, że procedura formułowania hipotez jest właściwa, gdyż zostały sformułowane po systematycznym i krytycznym przeglądzie literatury przedmiotu i korespondują z głównym celem badawczym oraz z tematem recenzowanej rozprawy.

### **Ocena struktury rozprawy i jej zawartości**

Rozprawa doktorska przedłożona przez Wnioskodawcę liczy 313 stron i zawiera streszczenie w języku polskim i w języku angielskim, spis treści, wstęp, cztery rozdziały,

zakończenie, załączniki (15), bibliografię (ponad 300 pozycji), spis tabel (20), spis wykresów (20), spis rysunków (3).

Struktura rozprawy jest podporządkowana realizacji postawionych celów badawczych i weryfikacji hipotez badawczych. Można w niej wyodrębnić część teoretyczną i empiryczną, brakuje jednak części metodycznej, w której Autor opisałby metody badawcze zastosowane w rozprawie i omówił decyzje podejmowane w trakcie badań, a także trudności (wyzwania) napotkane podczas ich prowadzenia (częściowo Autor zrobił to w zakończeniu rozprawy).

W rozdziale pierwszym Autor omówił genezę współczesnego samorządu terytorialnego, zasady jego funkcjonowania, zadania poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego w Polsce, kompetencje do ich realizacji oraz perspektywy finansowe funkcjonowania JST w naszym kraju. W rozdziale tym Autor wykazała się dobrą znajomością analizowanych zagadnień, które zostały przedstawione w odpowiednim zakresie.

W rozdziale drugim Autor zajął się wyjaśnieniem znaczenia działalności inwestycyjnej JST dla rozwoju gospodarczego, przedstawiając główne teorie rozwoju gospodarczego i analizując ich wpływ na rozwój regionalny. Omówił specyfikę procesu inwestycyjnego w podsektorze samorządowym oraz źródła finansowania inwestycji samorządowych. Podobnie jak w rozdziale pierwszym, Autor wykazał się dobrym poziomem wiedzy w zakresie omawianych zagadnień oraz pogłębionym studiowaniem literatury przedmiotu.

W rozdziale trzecim Autor wyjaśnił rolę PPP w finansowaniu inwestycji samorządowych. Przedstawił genezę PPP, zidentyfikował interesariuszy w projektach PPP, wskazał zalety wybranych modeli PPP, zidentyfikował uwarunkowania organizacyjno-prawne PPP oraz perspektywy rozwoju rynku PPP w Polsce. Autor wykazał się bardzo dobrą znajomością problematyki badawczej przedstawiając wiele aspektów realizacji projektów inwestycyjnych JST realizowanych w formule PPP.

W rozdziale czwartym Autor przeprowadził analizę struktury i dynamiki wydatków inwestycyjnych JST w Polsce w latach 2007–2023. Następnie poddał analizie 183 umowy PPP zrealizowane przez JST w Polsce w latach 2009–2023 ze szczególnym uwzględnieniem rodzajów ryzyka w projektach PPP. Warto zwrócić uwagę na dużą liczbę zebranych danych i długi okres badawczy, co pozwoliło Autorowi na opracowanie zarysu koncepcji rozwoju PPP w jednostkach samorządu terytorialnego w Polsce.

Reasumując, Autor prowadząc badania teoretyczne i empiryczne służące realizacji sformułowanych celów i hipotez badawczych:

1. omówił teorie rozwoju gospodarczego w celu określenia znaczenia inwestycji samorządowych w rozwoju regionu,

2. scharakteryzował warunki rozwoju JST w kontekście realizacji inwestycji,
3. wskazał w jaki sposób realizacja inwestycji samorządowych różni się od klasycznego podejścia do inwestycji w sektorze prywatnym (złożoność, interesariusze, różnice w przebiegu etapów i faz procesu inwestycyjnego),
4. zidentyfikował przyczyny niewystarczającego wykorzystania PPP w realizacji inwestycji samorządowych w Polsce,
5. przeprowadził analizę ilościową dla danych jakościowych i na jej podstawie wyodrębnił trzy grupy projektów PPP realizowanych przez JST w Polsce w badanym okresie wykorzystując dostępną bazę projektów PPP,
6. przeprowadził analizę jakościową rodzajów ryzyka wskazywanych przez podmioty publiczne i prywatne w projektach PPP realizowanych w Polsce, identyfikując też błędy w raportowaniu rodzajów ryzyka,
7. przeprowadził analizę wydatków inwestycyjnych JST w odniesieniu do wydatków inwestycyjnych całego sektora publicznego oraz określił udział wydatków na inwestycje samorządowe zrealizowane w formule PPP na tle wydatków inwestycyjnych JST w latach 2009–2023 w Polsce,
8. opracował zarys koncepcji rozwoju PPP jako formy finansowania inwestycji JST w Polsce, służącej zwiększeniu wykorzystania PPP w realizacji inwestycji samorządowych, poprzez sformułowanie rekomendacji działań, które powinny być podjęte w celu wsparcia wykorzystania formuły PPP w realizacji inwestycji samorządowych w Polsce.

### **Ocena zastosowanych metod badawczych**

Przyjęta w rozprawie metodyka badań oparta jest na integracji metod jakościowych i ilościowych. Autor wykorzystał metody jakościowe - krytyczna analiza literatury przedmiotu, analiza opisowa oraz metody ilościowe - metody statystyczne do analizy dynamiki szeregów czasowych oraz testów statystycznych umożliwiających weryfikację istotności różnic między wyodrębnionymi grupami projektów PPP, a także wielowymiarową analizę korespondencji do analizy cech jakościowych w umowach PPP. Autor właściwie wybrał metody badawcze służące realizacji celów rozprawy i weryfikacji hipotez badawczych.

Okres badawczy przyjęty w rozprawie jest zróżnicowany. W zakresie: analizy regulacji prawnych dotyczących umów PPP obejmuje lata 2005-2023; analizy struktury i dynamiki wydatków inwestycyjnych JST - lata 2007–2023 i analizy 183 umów PPP - lata 2009–2023.

### **Ocena wykorzystanej bibliografii i źródeł danych**

Autor właściwie dobrał i wykorzystał liczne źródła literatury przedmiotu, w tym monografie i prace badawcze w czasopismach naukowych w języku polskim i angielskim (zdecydowana przewaga publikacji w języku polskim). Wykorzystał również źródła literatury firmowej, tj. dane Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (informacje o zrealizowanych i potencjalnych projektach PPP), dane Banku Danych Lokalnych (informacje o dochodach i wydatkach JST ogółem, jak i poszczególnych kategorii JST) oraz różnego rodzaju opracowania ze źródeł internetowych. Wykorzystana literatura przedmiotu jest ściśle powiązana z problematyką badawczą i w miarę aktualna. Zebrane dane empiryczne są aktualne.

W trakcie prowadzonych badań empirycznych Autor napotkał na problem dostępności danych potrzebnych do oceny realizowanych umów PPP, co miało też wpływ np. na identyfikację wad PPP w praktyce gospodarczej w naszym kraju. Autor zwrócił uwagę, że dane te nie były wystarczająco precyzyjnie prezentowane, co powodowało trudności w identyfikacji przedmiotu, zakresu, źródeł finansowania, rodzajów ryzyka w umowach PPP. Autor słusznie zauważa, że taki stan rzeczy ogranicza również przydatność wspomnianej bazy w podejmowaniu decyzji przez interesariuszy w projektach PPP (JST, partnerzy prywatni, instytucje finansujące, organizacje społeczne, liderzy społeczni itd.) w wyborze tej formy współpracy JST z partnerem prywatnym w celu realizacji inwestycji samorządowych. Kolejnym ograniczeniem dla badań był brak możliwości identyfikacji wszystkich przyczyn odstąpienia od realizacji umów PPP, gdyż dane dotyczące tych umów nie są w pełni upubliczniane. Autor podkreśla, że obszerna jest dokumentacja w tym zakresie i zawierająca klauzule poufności z uwagi na zastrzeżenia partnerów prywatnych. Udostępnienie tej dokumentacji może nastąpić poprzez złożenie wniosku do władz samorządowych, który może być rozpatrzony odmownie.

### **Ocena aspektów formalnych rozprawy**

Autor posługuje się w miarę jasnym i poprawnym językiem pod względem gramatyki, ortografii, interpunkcji i z reguły stosuje poprawną terminologię. Rozprawa została napisana zgodnie z wymaganiami edytorskimi i techniką pisania rozprawy doktorskiej. Poniżej wskazuję błędy merytoryczne, stylistyczne i edytorskie popełnione przez Autora.

Błędy merytoryczne:

- nieprecyzyjnie używanie terminu „samorządy”, czy też jednostki samorządowe w odniesieniu do JST ogółem oraz różnych szczebli samorządu terytorialnego; pomimo, że w praktyce powszechnie używa się tego terminu, to jednak w rozprawie doktorskiej nie

powinno mieć to miejsca, zwłaszcza, że Autor w rozdziale pierwszym omówił istotę i ustrój samorządu terytorialnego w Polsce,

- niezrozumiały termin „wojewódzka struktura samorządowa” (s. 40),
- niezrozumiały termin „instrument budżetów JST” (s. 44) w kontekście subwencji oświatowej, a konkretnie części subwencji ogólnej potocznie zwanej subwencją oświatową; subwencja ogólna jest źródłem finansowania JST i można ją uznać za element struktury budżetu, ale nie instrument budżetu; Autor nie powinien używać liczby mnogiej w odniesieniu do budżetu JST, lecz liczbę pojedynczą, gdyż każda JST ma jeden budżet a nie kilka budżetów,
- zamienne posługiwanie się terminami – umowa, przedsięwzięcie, projekt PPP bez precyzyjnego wyjaśnienia tych terminów,
- niedoprecyzowany tytuł rozdziału I – „Rola i znaczenie jednostek samorządu terytorialnego w Polsce” – rola i znaczenie to terminy bliskoznaczne; w tytule tego rozdziału występuje rozbieżność, gdyż Autor wskazuje na JST, a w tytułach podrozdziałów na samorząd terytorialny (powinno być tutaj wskazanie na JST, tak jak w temacie rozprawy),
- „ramy czasowe niniejszej pracy” – zamiast okres badawczy.

Warto też zwrócić uwagę, że precyzyjne określenie tytułu formy graficznej (tabeli, rysunku, wykresu) pozwala uniknąć niejasności i ograniczyć ryzyko błędnych interpretacji. Autor nie ustrzegł się popełnienia błędów w tytułach następujących wykresów.

- Wykres 2.1. Udział wydatków inwestycyjnych w dochodach JST w podziale na szczeble samorządu w latach 2007–2023 – udział wydatków inwestycyjnych w jakich dochodach?.
- Wykres 2.2. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem JST w podziale na szczeble samorządu w latach 2007–2023 – wydatki inwestycyjne jakiego podmiotu?.
- Wykres 2.8. Inwestycje JST, inwestycje sektora publicznego i udział wydatków inwestycyjnych JST w inwestycjach sektora publicznego w latach 2008–2022 w mld zł – chodzi raczej o wydatki inwestycyjne JST, wydatki inwestycyjne sektora publicznego i udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach inwestycyjnych sektora publicznego w latach 2008–2022 (jednostki pomiaru nie są jednorodne i nie powinny zostać zamieszczone w tytule formy graficznej, lecz w jej legendzie).
- Wykres 2.9. Inwestycje PPP, inwestycje JST i udział inwestycji PPP w inwestycjach JST w latach 2009–2023 w mld zł – chodzi raczej o wydatki inwestycyjne JST realizowane w formule PPP, wydatki inwestycyjne JST, udział wydatków inwestycyjnych JST realizowanych w formule PPP w wydatkach inwestycyjnych JST w latach 2008–2022



(jednostki pomiaru nie są jednorodne i nie powinny zostać zamieszczone w tytule formy graficznej, lecz w jej legendzie).

- Wykres 4.1. Wydatki inwestycyjne i ogółem województw samorządowych w mld zł w latach 2007–2023 – chodzi raczej o wydatki inwestycyjne i wydatki ogółem województw.

Błędy stylistyczne:

- „struktura sektorowa udziału środków UE w umowach PPP” (s. 181) – o co chodzi?,
- „rozdział przedstawia”, czy też „rozdział skupia się” (s. 16-17) – rozdział nie jest osobą, to Autor skupił się nad np. omówieniem jakiegoś problemu w konkretnym rozdziale rozprawy,
- rozpoczynanie zdania lub tekstu akapitu od spójników (np. natomiast).

Błędy edytorskie:

- niepoprawna numeracja stron, gdyż strona tytułowa nie została ujęta w numeracji całego tekstu recenzowanej rozprawy, co też spowodowało, że numeracje podane w spisach rozprawy (spis treści, spisy form graficznych, załączniki) są nieoprawne; taki stan rzeczy utrudnia poszukiwanie poszczególnych fragmentów pracy (np. rozdział I rozpoczyna się zgodnie ze spisem treści od strony 10, a faktycznie od s. 11),
- spis treści nie został przygotowany w formie umożliwiającej automatyczne przejście w wersji elektronicznej do poszczególnych części rozprawy,
- Autor wyjaśnia pojęcie PPP na podstawie krytycznej analizy literatury przedmiotu oraz aktów prawnych w sposób mało przejrzysty; mógł to zrobić wykorzystując formy graficzne (np. w tabeli) i sformułować własne podejście terminologiczne do PPP.

### **Zalety i wady recenzowanej rozprawy doktorskiej**

Zalety:

- umiejętność identyfikacji luki badawczej i dobrze zidentyfikowany problem badawczy korespondujący z tematem rozprawy,
- odpowiednio dobrana literatura przedmiotu ze znaczącym udziałem publikacji w języku polskim,
- umiejętność krytycznego przeglądu literatury przedmiotu,
- odpowiednio uporządkowane i przedstawione dane empiryczne,
- odpowiednio zastosowane metody analizy statystycznej,
- świadomość ograniczeń w prowadzonych badaniach oraz wsadzanie kierunków dalszych badań w zakresie problemu badawczego sformułowanego w recenzowanej rozprawie.

Wady:

- sformułowanie celu głównego rozprawy jak również jej tematu powinno w pełniejszym zakresie odzwierciedlać zawartość rozprawy,

- niepotrzebne jednoczesne formułowanie pytań badawczych oraz hipotez badawczych,
- błędy merytoryczne, stylistyczne i edytorskie wskazane w tekście recenzji,

### **Wniosek końcowy**

Pan mgr Jarosław Białek:

1. podjął próbę opracowania zarysu koncepcji rozwoju PPP jako formy finansowania inwestycji samorządowych, ustalił perspektywy rozwoju PPP, dokonał klasyfikacji rodzajów ryzyka w umowach PPP, zidentyfikował bariery wykorzystania PPP w Polsce, co można uznać za podstawę do stwierdzenia oryginalności rozwiązania problemu naukowego,
2. w sposób usystematyzowany podszedł do problematyki PPP jako formy finansowania inwestycji samorządowych i wykazał się jej dobrą znajomością w części teoretycznej i aplikacyjnej rozprawy; wybrany problem badawczy jest ważny, aktualny i wpisuje się w zagadnienia w ramach dyscypliny naukowej Finanse,
3. przeprowadził badania teoretyczne i empiryczne oraz wykazał się zdolnością do: przeprowadzania analizy, syntetyzowania pozyskanych informacji i formułowania wniosków; uzyskał wyniki, które stanowią źródło informacji oraz umożliwiają odniesienie uogólnień teoretycznych do praktyki gospodarczej funkcjonowania JST, co tym samym potwierdza umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

Reasumując, uważam, że recenzowana rozprawa doktorska mgr Jarosława Białka pt. „Koncepcja rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego jako formy finansowania inwestycji jednostek samorządu terytorialnego w Polsce” odpowiada wymogom stawianym rozprawom doktorskim określonym w art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2017, poz. 1789 z późn. zm.) i wnoszę o jej przyjęcie oraz dopuszczenie do publicznej obrony i tym samym kontynuowanie czynności w ramach przewodu doktorskiego.

dr hab. Maria Jastrzębska, prof. PG

/podpisano elektronicznie/

Sopot, 27 lipca 2024 r.

dr hab. Maria Jastrzębska, prof. PG  
Katedra Finansów  
Wydział Zarządzania i Ekonomii  
Politechnika Gdańska

### Recenzja

rozprawy doktorskiej mgr Jarosława Białka

pt. „Koncepcja rozwoju partnerstwa publiczno-privatnego jako formy finansowania inwestycji jednostek samorządu terytorialnego w Polsce” napisanej pod kierunkiem dr hab. Anny Zamojskiej, prof. UG i promotora pomocniczego dr Sebastiana Susmarskiego

#### **Podstawa prawna sporządzenia recenzji**

Recenzja została sporządzona w związku z powołaniem mnie przez Radę Dyscypliny Ekonomia i Finanse Uniwersytetu Gdańskiego do pełnienia funkcji recenzenta w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora mgr Jarosławowi Białkowi (podstawa prawna ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki, Dz. U. 2017, poz. 1789 z późn. zm. w związku z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, Dz. U. 2018, poz. 1669 późn. zm.).

#### **Ocena przedmiotu badań (tematu rozprawy)**

Partnerstwo publiczno-privatne (PPP) jako model współpracy sektora publicznego i sektora prywatnego w celu realizacji projektów inwestycyjnych oraz forma finansowania inwestycji publicznych, w tym inwestycji samorządowych zyskuje na znaczeniu w wielu krajach. Warto więc podejmować badania naukowe w tym zakresie, a szczególnie zidentyfikować przyczyny niewielkiego zainteresowania jednostek samorządu terytorialnego (JST) tą formułą realizacji inwestycji w Polsce oraz sformułować rekomendacje działań służących zwiększeniu ich zainteresowania w tym zakresie.

Przedmiotem badań recenzowanej rozprawy jest partnerstwo publiczno-privatne jako forma finansowania inwestycji jednostek samorządu terytorialnego w Polsce. Autor słusznie zwraca uwagę na niewystarczające wykorzystanie PPP w finansowaniu inwestycji realizowanych przez JST w naszym kraju. Słusznie też stwierdza, że w literaturze przedmiotu brak pogłębionej analizy zrealizowanych umów PPP, szczególnie w zakresie występujących rodzajów ryzyka oraz niewystarczające jest omówienie przyczyn rozpoczętych, ale niezrealizowanych umów PPP. Taki stan rzeczy skłonił Autora do zaproponowania koncepcji rozwoju PPP jako formy finansowania inwestycji samorządowych w Polsce służącej

zwiększeniu wykorzystania PPP w realizacji inwestycji samorządowych. Reasumując, uważam, że problem badawczy został właściwie wybrany, jest ważny i aktualny oraz istotny ze względu na swoje implikacje teoretyczne i praktyczne.

### **Ocena sformułowania celów rozprawy i hipotez badawczych**

Jednym z podstawowych kryteriów oceny rozprawy naukowej jest spójność w określeniu jej tematu, celu głównego i hipotezy głównej.

Głównym celem recenzowanej rozprawy jest opracowanie koncepcji rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego w jednostkach samorządu terytorialnego w Polsce. Oceniając realizację celu głównego rozprawy stwierdzam, że występują rozbieżności w tym co Autor zrobił a co miał zrobić (co wynika z przytoczonego powyżej sformułowania celu głównego rozprawy). Autor w wyniku przeprowadzonych badań teoretycznych i empirycznych sporządził schemat (s. 181), który zatytułował Koncepcja rozwoju PPP w JST. W sposób bardzo zdawkowy omówił niektóre jego elementy i wskazał głównie na postulaty zmian, a więc sformułował rekomendacje działań służących rozwojowi PPP w Polsce. Dotyczą one przede wszystkim formy organizacyjno-prawnej funkcjonowania PPP oraz etapu przed- i porealizacyjnego umów PPP. Autor nie wyjaśnił też, jak rozumie termin koncepcja, czy też koncepcja rozwoju. Reasumując stwierdzam, że cel główny rozprawy nie został w pełni zrealizowany zgodnie z jego brzmieniem.

Autor określił również siedem celów szczegółowych, które realizował w następujących po sobie częściach rozprawy, prowadząc badania teoretyczne i empiryczne.

Reasumując, sformułowania przedmiotu badań (tematu), celu głównego i celów szczegółowych są spójne.

Autor prowadząc badania teoretyczne i empiryczne służące realizacji sformułowanych celów i hipotez badawczych w rozprawie:

1. omówił teorie rozwoju gospodarczego w celu określenia znaczenia inwestycji samorządowych w rozwoju regionu,
2. scharakteryzował warunki rozwoju JST w kontekście realizacji inwestycji,
3. wskazał w jaki sposób realizacja inwestycji samorządowych różni się od klasycznego podejścia do inwestycji w sektorze prywatnym (złożoność, interesariusze, różnice w przebiegu etapów i faz procesu inwestycyjnego),
4. zidentyfikował przyczyny niewystarczającego wykorzystania PPP w realizacji inwestycji samorządowych w Polsce,

5. przeprowadził analizę ilościową dla danych jakościowych i na jej podstawie wyodrębnił trzy grupy projektów PPP realizowanych przez JST w Polsce w badanym okresie wykorzystując dostępną bazę projektów PPP,
6. przeprowadził analizę jakościową rodzajów ryzyka wskazywanych przez podmioty publiczne i prywatne w projektach PPP realizowanych w Polsce, identyfikując też błędy w raportowaniu rodzajów ryzyka w wypełnianiu formularza wniosku,
7. podjął próbę opracowania koncepcji rozwoju PPP jako formy finansowania inwestycji JST w Polsce, która miałyby służyć zwiększeniu wykorzystania PPP w realizacji inwestycji samorządowych; wskazał też, które jej elementy są w praktyce właściwie realizowane, a które wymagają istotnych zmian,
8. sformułował rekomendacje działań, które powinny być podjęte w celu wsparcia wykorzystania formuły PPP w realizacji inwestycji samorządowych w Polsce.

Dla oceny rozprawy doktorskiej kluczowe znaczenie ma jej teza, albowiem wysiłek wkładany w jej przygotowanie winien zmierzać w kierunku udowodnienia postawionej tezy lub weryfikacji trafności hipotezy badawczej. Sformułowanie hipotezy powinno być precyzyjne i zawierać konkretne założenie (pytanie badawcze), które Autor weryfikuje (poszukuje odpowiedzi na zadane pytanie).

Autor nie sformułował hipotezy głównej, która korespondowałaby z celem głównym rozprawy oraz nie sformułował hipotez pomocniczych, które korespondowałyby z celami szczegółowymi (celami pomocniczymi). Autor sformułował dwie hipotezy badawcze i podjął próbę ich weryfikacji w poszczególnych częściach rozprawy, prowadząc badania teoretyczne i empiryczne z zastosowaniem wybranych metod badawczych. Sformułowane hipotezy badawcze korespondują z przeprowadzonymi badaniami w zakresie wydatków inwestycyjnych JST i ich sytuacji finansowej (warunkującej zdolność do realizacji inwestycji samorządowych), oraz z analizą umów PPP na podstawie dostępnej bazy danych.

W pierwszej hipotezie badawczej Autor założył, że „zwiększa się rola JST w realizacji inwestycji publicznych”. W zakończeniu rozprawy stwierdził, że do jej weryfikacji wykorzystał „analizę porównawczą dostępnej literatury, analizę logiczną i metody obserwacji oraz statystycznej wskaźników opisujących zakres działalności inwestycyjnej jednostek samorządu terytorialnego”. Powstaje pytanie, czy metody te można uznać za odpowiednie i wystarczające do weryfikacji tak sformułowanej hipotezy badawczej. Warto też zwrócić uwagę, że Autor próbował weryfikować wskazaną hipotezę przeprowadzając analizę poziomu wydatków inwestycyjnych JST ogółem i poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego w Polsce w relacji do ich dochodów, wydatków, zobowiązań etc. Nie podjął się jednak

przeprowadzenia analizy wydatków inwestycyjnych JST w porównaniu z wydatkami inwestycyjnymi sektora publicznego w Polsce, czy chociażby z wydatkami inwestycyjnymi budżetu państwa. Reasumując, hipoteza pierwsza została sformułowana w zbyt ogólny sposób i jest niemożliwa do zweryfikowania w sposób zaproponowany przez Autora.

W sformułowaniu drugiej hipotezy badawczej Autor właściwie stwierdza, że „Główne charakterystyki inwestycji partnerstwa publiczno-prywatnego realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego brane pod uwagę w badaniu to: typ JST, sektor, podstawa prawna, horyzont inwestycji, wartość inwestycji, wsparcie UE, doradztwo, model wynagrodzenia”. Do weryfikacji tej hipotezy zastosował wielowymiarową analizę korespondencji cech inwestycji samorządowych zrealizowanych w formule PPP w Polsce w latach 2009–2022. Hipoteza ta nie zawiera żadnych założeń, pytań, czy któreś z tych charakterystyk są mniej lub bardziej istotne, czy też wszystkie są istotne lub nieistotne. Dlatego też nie można jej poprawnie zweryfikować.

Reasumując, stwierdzam, że procedura formułowania hipotez jest właściwa, gdyż zostały sformułowane po systematycznym i krytycznym przeglądzie literatury przedmiotu i korespondują z głównym celem badawczym oraz z tematem recenzowanej rozprawy, ale nie zostały poprawnie sformułowane i zweryfikowane.

#### **Ocena struktury rozprawy i jej zawartości**

Rozprawa doktorska przedłożona przez Wnioskodawcę liczy 231 stron i zawiera streszczenie w języku polskim i języku angielskim, spis treści, wstęp, cztery rozdziały, zakończenie, załączniki (15), bibliografię (ponad 300 pozycji), spis tabel (20), spis wykresów (20), spis rysunków (3).

Struktura rozprawy jest podporządkowana realizacji postawionych celów badawczych i weryfikacji hipotez badawczych. W strukturze recenzowanej rozprawy doktorskiej można wyodrębnić część teoretyczną i empiryczną, brakuje jednak części metodycznej, w której Autor opisałby metody badawcze zastosowane w rozprawie i omówił decyzje podejmowane w trakcie badań, a także trudności (wyzwania), jakie napotkał podczas ich prowadzenia.

W rozdziale pierwszym Autor omówił genezę współczesnego samorządu terytorialnego, zasady jego funkcjonowania, zadania i kompetencje do ich realizacji poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego w Polsce oraz perspektywy finansowe funkcjonowania JST w naszym kraju.

W rozdziale drugim Autor zajął się wyjaśnieniem znaczenia działalności inwestycyjnej JST dla rozwoju gospodarczego, przedstawiając główne teorie rozwoju gospodarczego i analizując ich wpływ na rozwój regionalny. Omówił specyfikę procesu inwestycyjnego w podsektorze samorządowym oraz źródła finansowania inwestycji samorządowych.

W rozdziale trzecim Autor wyjaśnił rolę partnerstwa publiczno-prywatnego w finansowaniu inwestycji samorządowych. Przedstawił genezę PPP, zidentyfikował interesariuszy w projektach PPP, wskazał zalety wybranych modeli PPP, zidentyfikował uwarunkowania organizacyjno-prawne PPP oraz perspektywy rozwoju rynku PPP w Polsce.

W rozdziale czwartym Autor przeprowadził analizę struktury i dynamiki wydatków inwestycyjnych JST w Polsce w latach 2007–2019. Następnie poddał analizie 175 umów PPP zrealizowanych w JST w Polsce w latach 2009–2022 ze szczególnym uwzględnieniem rodzajów ryzyka w projektach PPP. Efektem końcowym przeprowadzonych badań empirycznych jest próba opracowania koncepcji rozwoju PPP w JST w Polsce.

#### **Ocena zastosowanych metod badawczych**

Przyjęta w rozprawie metodyka badań oparta jest na integracji metod jakościowych i ilościowych. Autor wykorzystał metody jakościowe - krytyczna analiza literatury przedmiotu, analiza porównawcza, analiza opisowa oraz metody ilościowe - metody statystyki opisowej i statystyki matematycznej do analizy dynamiki szeregów czasowych oraz testów statystycznych umożliwiających weryfikację istotności różnic między wyodrębnionymi grupami projektów PPP, wielowymiarową analizę korespondencji do analizy cech jakościowych w umowach PPP. Autor właściwie wybrał metody badawcze służące realizacji sformułowanych celów rozprawy i weryfikacji hipotez, jednak jak już wspomniałam Autor nie wyodrębnił w pracy części metodycznej i w sposób zdawkowy opisał te metody przede wszystkim we wstępie rozprawy.

Okres badawczy przyjęty w rozprawie jest zróżnicowany. W zakresie: analizy regulacji prawnych dotyczących umów PPP obejmuje lata 2005-2022; analizy struktury i dynamiki wydatków inwestycyjnych JST - lata 2007–2019; analizy 175 umów PPP - lata 2009–2022. Autor nie wyjaśnia, dlaczego nie kontynuował analizy wydatków majątkowych, w tym przede wszystkim wydatków inwestycyjnych JST w latach 2020-2022 (dane są dostępne), a przecież analizował umowy PPP w tych latach. Zwiększenie zakresu analizy w tym zakresie jest ważne, gdyż JST w latach 2020-2022 (również w 2023 i 2024 roku) znalazły się w trudnych warunkach realizacji powierzonych im zadań bieżących i inwestycyjnych (pandemia COVID, wojna na Ukrainie, zwiększenie wydatków bieżących z uwagi na rosnące koszty energii, utrata dochodów własnych w związku z reformą podatku dochodowego od osób fizycznych, etc.), co mogło mieć też wpływ na zawieranie i realizację umów PPP.

#### **Ocena wykorzystanej bibliografii i źródeł danych**

Autor właściwie dobrał i wykorzystał liczne źródła literatury przedmiotu, w tym monografie i prace badawcze w czasopiśmie naukowych w języku polskim i angielskim (zdecydowana przewaga publikacji w języku polskim). Wykorzystał również źródła literatury

firmowej dane Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej – informacje o zrealizowanych projektach PPP i potencjalnych projektach, dane Banku Danych Lokalnych – informacje o dochodach i wydatkach JST ogółem, jak i poszczególnych ich kategorii) oraz różnego rodzaju opracowania ze źródeł internetowych. Wykorzystana literatura przedmiotu jest ściśle powiązana z problematyką badawczą i w miarę aktualna (Autor nie powołuje się jednak na publikacje z ostatnich kilku lat). Zebrane dane empiryczne są również w miarę aktualne ze wskazanym wyżej zastrzeżeniem w zakresie przede wszystkim możliwości analizy wydatków majątkowych, w tym inwestycyjnych JST w Polsce w latach 2020-2022.

W trakcie prowadzonych badań empirycznych Autor napotkał na problem dostępności danych potrzebnych do oceny realizowanych umów PPP, co miało też wpływ np. na identyfikację wad PPP w praktyce gospodarczej w naszym kraju. Autor zwrócił uwagę, że dane te nie były wystarczająco precyzyjnie prezentowane, co powodowało trudności w identyfikacji przedmiotu, zakresu, źródeł finansowania, rodzajów ryzyka w umowach PPP. Autor słusznie zauważa, że taki stan rzeczy ogranicza również przydatność wspomnianej bazy w podejmowaniu decyzji przez interesariuszy w projektach PPP (JST, partnerzy prywatni, instytucje finansujące, organizacje społeczne, liderzy społeczni itd.) w wyborze tej formy współpracy JST z partnerem prywatnym w celu realizacji inwestycji samorządowych. Kolejnym ograniczeniem dla badań był brak możliwości identyfikacji wszystkich przyczyn odstąpienia od realizacji umów PPP, gdyż dane dotyczące tych umów nie są w pełni upubliczniane. Autor podkreśla, że obszerna jest dokumentacja w tym zakresie i zawierająca klauzule poufności z uwagi na zastrzeżenia partnerów prywatnych. Udostępnienie tej dokumentacji może nastąpić poprzez złożenie wniosku do władz samorządowych, który może być rozpatrzony odmownie.

### **Ocena aspektów formalnych rozprawy**

Autor posługuje się w miarę jasnym i poprawnym językiem pod względem gramatyki, ortografii, interpunkcji i z reguły stosuje poprawną terminologię. Rozprawa została napisana zgodnie z wymaganiami edytorskimi i techniką pisanja rozprawy doktorskiej. Poniżej wskazuję błędy merytoryczne, stylistyczne i edytorskie popełnione przez Autora.

Błędy merytoryczne:

- nieprecyzyjnie używanie terminu „samorzady” w odniesieniu do JST ogółem, czy też JST różnych szczebli samorządu terytorialnego; pomimo, że w praktyce powszechnie używa się tego terminu, to jednak w rozprawie doktorskiej nie powinno mieć to miejsca, zwłaszcza, że Autor w rozdziale pierwszym omówił istotę i ustrój samorządu terytorialnego w Polsce (jest jeden samorząd terytorialny i poszczególne jego szczeble),



- niezrozumiały termin „wojewódzka struktura samorządowa”,
- niezrozumiały termin „instrument budżetów JST” w kontekście subwencji oświatowej, a konkretnie części subwencji ogólnej potocznie zwanej subwencją oświatową; subwencja ogólna jest źródłem finansowania JST i można ją uznać za element struktury budżetu, ale nie instrument budżetu; Autor nie powinien używać liczby mnogiej w odniesieniu do budżetu JST, lecz liczbę pojedynczą, gdyż każda JST ma jeden budżet a nie kilka budżetów,
- „analiza wartości zrealizowanych inwestycji na poszczególnych szczeblach samorządu” – powinno być analiza poziomu wydatków inwestycyjnych poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego (grup JST),
- „wskaźnikowa ocena efektywności JST” – czy chodzi o efektywność wydatków JST,
- „dynamika i struktura inwestycji JST zrealizowanych w ramach PPP” – powinno być dynamika i struktura wydatków inwestycyjnych JST zrealizowanych w ramach PPP,
- „system ulg finansowych” – powinno być ulgi finansowe (np. systemowe ulgi podatkowe),
- „teoretyczne założenia stosowania PPP” – powinno być teoretyczne aspekty PPP,
- „inwestycyjny potencjał finansowy samorządów” - w literaturze przedmiotu zdefiniowany jest potencjał inwestycyjny i potencjał finansowy JST; Autor nie wyjaśnia tych pojęć w oparciu o krytyczną analizę literatury przedmiotu, a szkoda, bo są one ściśle związane z problemem badawczym.

Warto też zauważyć, że Autor wyjaśnia pojęcie PPP) na podstawie krytycznej analizy literatury przedmiotu oraz aktów prawnych w sposób mało przejrzysty. Mógł to zrobić wykorzystując formy graficzne (np. w tabeli) i sformułować własne podejście terminologiczne do PPP. Autor też zamienne posługiwanie się terminami – umowa, przedsięwzięcie, projekt PPP bez precyzyjnego wyjaśnienia tych terminów.

Błędy stylistyczne:

- „struktura sektorowa udziału środków UE w umowach PPP” - nie wiadomo o co chodzi,
- ” sprawny schemat” - nie wiadomo co Autor przez to rozumie,
- „literatura empiryczna” - nie wiadomo co Autor przez to rozumie,
- „...cele szczegółowe pozwoliły na uporządkowanie i usystematyzowanie pojęć...” - raczej efektem realizacji celów było wyjaśnienie pojęć, a nie ich uporządkowanie....,
- „przegląd literatury pod kątem” – raczej przegląd literatury w zakresie,
- „krytyczny przegląd definicji...” – chodzi o krytyczną analizę literatury przedmiotu w celu zdefiniowania terminu,
- „krajowa charakterystyka uwarunkowań organizacyjno-prawnych” – powinno być charakterystyka uwarunkowań organizacyjno-prawnych w kraju,

- „rozdział przedstawia”, czy też „rozdział skupia się” – rozdział nie jest osobą, to przecież Autor skupił się nad np. omówieniem jakiegoś problemu w rozdziale rozprawy,
- rozpoczynanie zdania lub tekstu akapitu od spójników (np. natomiast),
- niewłaściwe odesłanie do form graficznych, np. „patrz tabela 2.1”; Tabela 3.1 pokazuje - tabela nie jest osobą lepiej więc napisać, że w tabeli zamieszczono lub tabela zawiera...,
- w tytule Wykresu 2.3. Autor pisze o porównaniu – wykres jest formą graficzną i na nim zamieszczono dane dotyczące wydatków inwestycyjnych i wydatków bieżących oraz dochodów JST w latach 2008–2019, a porównania dokonuje Autor (przeprowadza analizę porównawczą) i zamieszcza płynące z niej wnioski w tekście rozprawy; Należy zwrócić uwagę, że sformułowania większości tytułów form graficznych nie zawierają pełnych informacji, które wskazywałyby na zawartość tych form graficznych, np. nieprecyzyjne określenie czy chodzi o dochody, czy też wydatki ogółem; nieprecyzyjne określenie podmiotu, którego dotyczą dane prezentowane w formach graficznych (JST, grupy JST),
- zdarza się, że Autor nie podaje jednostek miary na wykresach (np. wykres 2.3.),
- stosowanie terminu „dynamika zmian”; dynamika to zmiany, należy mówić o dynamice badanego zjawiska (np. dynamika wydatków ogółem i wydatków inwestycyjnych),
- niepoprawne pod względem stylistycznym i merytorycznym określenie wydatki ogółem i wydatki inwestycyjne „dla” gmin, miast na prawach powiatu, województw samorządowych; chodzi przecież o wydatki ogółem i wydatki inwestycyjne gmin, miast na prawach powiatu, powiatów ziemskich, województw samorządowych.

Inne przykłady niedoprecyzowania tytułów form graficznych:

- Wykres 4.11. Wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2007–2019 – jakiego podmiotu – JST ogółem?,
- Wykres 4.13. Inwestycje PPP zrealizowane w poszczególnych województwach w latach 2009–2022 – chodzi o liczbę inwestycji PPP?,
- Rysunek 2.1. Teoretyczne etapy i fazy procesu inwestycyjnego i zakres ich stosowania w JST – co Autor ma na myśli pisząc „teoretyczne etapy i fazy...”,
- Rysunek 3.2. Globalny przegląd wyników przygotowania projektów PPP – co Autor rozumie przez „globalny przegląd”,
- Tabela 3.2. Podstawowe koncepcje realizacji PPP w krajach europejskich – o jakie kraje chodzi, co Autor rozumie przez koncepcje realizacji PPP - czy chodzi o modele współpracy PPP,
- Tabela 3.3. Korzyści z wykorzystania PPP dla sektora publicznego – raczej chodzi o zastosowanie PPP przez podmioty sektora publicznego,

- Tabela 4.3. Struktura modelu wynagradzania w umowach PPP – co Autor rozumie przez strukturę modelu wynagradzania,
- Tabela 4.4. Sektor gospodarki ze wsparciem UE – o co chodzi?,
- Tabela 4.6. Podział przedsięwzięć według sektora gospodarki oraz modelu wynagrodzenia – o jakie przedsięwzięcia czy umowy chodzi,
- Schemat 3.1. Interesariusze – główni odbiorcy korzyści z wdrażania polityki PPP – interesariusze i odbiorcy to synonimy.

#### Błędy edytorskie:

- spis treści nie został przygotowany w formie umożliwiającej automatyczne przejście w wersji elektronicznej do poszczególnych części rozprawy,
- zastosowanie niestandardowych marginesów utrudnia jej przegląd w formie elektronicznej,
- bibliografia jest sporządzona w mało czytelnym układzie (brak podziału na monografie, artykuły w czasopismach naukowych, źródła danych, neografię); wykorzystane źródła z zakresu literatury przedmiotu, literatury firmowej oraz akty prawne zostały zamieszczone na jednej liście według porządku alfabetycznego,
- brak spisu zamieszczonych w rozprawie załączników; tekst każdego załącznika powinien zaczynać się od nowej strony (nawiasem mówiąc zamieszczenie tych załączników jest zbyteczne z punktu widzenia realizacji celów pracy i weryfikacji hipotez badawczych),
- niepoprawnie sporządzony spis form graficznych; najpierw powinien być zamieszczony spis tabel, potem rysunków, schematów i wykresów najlepiej na osobnych stronach; ponadto tytuły form graficznych powinny być takie same w spisie treści, jak i w tekście rozprawy (np. rysunek 2.1. – s. 75 i 190),
- zbyt częste stosowanie formy wypunktowań i pisanie po dwukropku pełnymi zdaniem,
- niepoprawne cytowanie aktów prawnych, np. „Rzeczpospolita Polska. Sejm. (2009). Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym, Dz. U. Nr 19 poz. 100”,
- bardzo długie teksty przypisów co wpływa niekorzystnie na przejrzystość tekstu rozprawy.

#### **Zalety i wady recenzowanej rozprawy doktorskiej**

##### Zalety:

- umiejętność identyfikacji luki badawczej i dobrze zidentyfikowany problem badawczy korespondujący z tematem rozprawy,
- odpowiednio dobrana literatura przedmiotu ze znaczącym udziałem publikacji w języku polskim (brak jednak publikacji z ostatnich lat),
- umiejętność krytycznego przeglądu literatury przedmiotu,
- duża liczba zebranych danych i długi okres badawczy,

- odpowiednio uporządkowane i przedstawione dane empiryczne,
- odpowiednio zastosowane metody analizy statystycznej,

Wady:

- sformułowanie celu głównego rozprawy jak również jej tematu powinno w pełniejszym zakresie odzwierciedlać zawartość rozprawy,
- niepoprawnie sformułowane hipotez badawczych, co utrudnia ich weryfikację,
- błędy merytoryczne, stylistyczne i edytorskie wskazane w tekście recenzji,
- brak we wstępie rozprawy odniesienia do źródeł wykorzystanych informacji i danych (bibliografia, literatura firmowa, neografia).

### **Wniosek końcowy**

Pan mgr Jarosław Białek:

1. podjął próbę opracowania koncepcji rozwoju PPP jako formy finansowania inwestycji samorządowych, ustalił perspektywy rozwoju PPP, dokonał klasyfikacji rodzajów ryzyka w umowach PPP, zidentyfikował bariery wykorzystania PPP w Polsce, co można uznać za podstawę do stwierdzenia oryginalności rozwiązania problemu naukowego,
2. w sposób usystematyzowany podszedł do problematyki PPP jako formy finansowania inwestycji samorządowych i wykazał się jej dobrą znajomością w części teoretycznej i aplikacyjnej rozprawy; wybrany problem badawczy jest ważny, aktualny i wpisuje się w zagadnienia w ramach dyscypliny naukowej Finanse,
3. przeprowadził badania teoretyczne i empiryczne oraz wykazał się zdolnością do: przeprowadzania analizy, syntetyzowania pozyskanych informacji i formułowania wniosków; uzyskał wyniki, które stanowią źródło informacji oraz umożliwiają odniesienie uogólnień teoretycznych do praktyki gospodarczej funkcjonowania JST, co tym samym potwierdza umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

Reasumując, uważam, że recenzowana rozprawa doktorska mgr Jarosława Białka pt. „Koncepcja rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego jako formy finansowania inwestycji jednostek samorządu terytorialnego w Polsce” odpowiada w stopniu podstawowym wymogom stawianym rozprawom doktorskim określonym w art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2017, poz. 1789 z późn. zm.) i wnoszę o jej przyjęcie oraz dopuszczenie do publicznej obrony i tym samym kontynuowanie czynności w ramach przewodu doktorskiego.

*Wanna Jastrzębska*